

Mario Katić

Povodom smrti povjesničara Georga G. Iggersa

In memoriam

Georg Gerson Iggers, znameniti povjesničar historiografije, dobrotvor i borac za ljudska prava, umro je 26. studenog 2017. godine u Buffalu (New York, SAD). Najveći dio svoje akademske karijere proveo je kao profesor na State University of New York u Buffalu, a glavna područja njegova interesa bile su teorijske rasprave o historiografiji, intelektualna historija i povijest historiografije. Povremenim predavanjima na drugim američkim i njemačkim sveučilištima, gostujući na institutima diljem svijeta te svojim pisanjem stekao je pažnju znanstvene zajednice i etablirao se kao izvrstan poznavatelj svjetske historiografije.

Iggers je rođen 7. prosinca 1926. u Hamburgu, u židovskoj građanskoj obitelji. Otac Alfred i majka Lizzie nisu bili ortodoksni židovi, stoga je pohađao javnu osnovnu školu u rodnom gradu. Dolaskom Hitlera na vlast i rastom antisemitističke atmosfere u njemačkom društvu napušta javnu školu i odlazi u židovsku školu. S vremenom postaje sve kritičniji prema dobrostojećoj srednjoj klasi svojih roditelja. Oni ga šalju u židovsko sirotište gdje se oduševio idejom cionizma i postao ortodoksan židov. Nekoliko tjedana prije Kristalne noći, Iggersovi odlaze u Sjedinjene Američke Države.¹ Studira u Richmondu, Chichagu i na New School of Social Research u New Yorku. Godine 1951. je obranio doktorski rad pod mentorstvom Luisa Gottschalka, kojeg (u nešto izmijenjenoj formi) objavljuje sedam godina kasnije pod nazivom *The Cult of Authority: Political Philosophy of the Saint-Simonians*. Djelo predstavlja sistematičnu analizu političkih ideja Saint-Simona i baštinika njegove politike u godinama njihova najvećeg utjecaja.² Pedesetih godina (od 1950. do 1957.) radi kao profesor modernih jezika i povijesti na Philander Smith Collegeu³ i fokus svoga zanimanja usmjerava prema teorijskim raspravama,

1 Intervju s Georgom Iggersom: United States Holocaust Memorial Museum, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn511846> (posjet 8. 2. 2018.)

2 Georg G. Iggers, *Istorijska nauka u 20. veku: Kritički pregled u međunarodnom kontekstu*. Pogovor Mihaela Antolovića: Georg G. Iggers-istoričar historiografije (Beograd: Arhipelag, 2014), 163.

3 Philander Smith College, <https://www.philander.edu/news/2017/12/1/in-memory-of-dr-georg-g-iggers> (posjet 9. 2.

francuskim Analima i njemačkoj historiografskoj tradiciji.⁴ Šezdesetih godina nekoliko puta boravi u Njemačkoj gdje se upoznaje sa glavnim predstavnicima europske historiografije, a rezultat intenzivnih posjeta Europi i suradnje s povjesničarima dolazi 1968. kada objavljuje djelo *The German Conception of History: The National Tradition of Historical Thought from Herder to the Present*. To je kritička analiza njemačke tradicionalne historiografije pisana iz autorove svjesne političke perspektive.⁵ Ovim djelom Iggers postaje ugledni povjesničar i poznavatelj historiografije. Zatim slijede priređeni tekstovi o najutjecajnijem njemačkom povjesničaru 19. stoljeća - *Leopold von Ranke: The Theory and Practice of History* (1973.) te monografija *New Directions in European Historiography* (1975.) u kojoj Iggers prezentira transformaciju europske historijske znanosti tijekom 20. stoljeća s posebnim osvrtom na suvremene pravce i utjecajne povjesničare.⁶ Uređuje s Haroldom Bakerom priručnik s tekstovima *International Handbook of Historical Studies: Contemporary Research and Theory* (1979.) te izdaje tekstove zapadnonjemačkih i istočnonjemačkih povjesničara u knjigama *The Social History of Politics: Critical Perspectives in West German Historical Writing Since 1945* (1986.) i *Marxist Historiography in Transformation: East German Social History in the 1980s* (1991.).⁷ Krajem 20. stoljeća izdaje značajno djelo *Geschichtswissenschaft im 20. Jahrhundert: Ein kritischer Überblick im internationalen Zusammenhang* (1993.; prevedeno na engleski jezik 1996.) u kojem Iggers daje svoje viđenje moderne historiografije, analizirajući nastajanje i razvijanje pojedinih historiografskih metoda u određenom društvenom kontekstu. To djelo osvježeno je 2007. novim pogovorom u kojem autor govori o pojavi novih trendova i pojava u historijskoj znanosti (feministička i rodna historija, kulturni i lingvistički obrat, globalna historija itd.), a prevedeno je i na srpski jezik (*Istorijska nauka u 20. veku: Kritički pregled u međunarodnom kontekstu*, 2014.). Početkom novog tisućljeća Iggers uređuje s povjesničarom historiografije Q. Edwardom Wangom zbornik radova *Turning Points in Historiography: A Cross Cultural Perspective* (2002.) i *A Global History of Modern Historiography* (koautori Q. Edward Wang i Supriya Mukherjee, 2008.). Prethodno spomenuta dva djela označavaju Iggersovu želju za proučavanjem historiografije "ne-zapadnog" svijeta koji je izuzet iz proučavanja dosadašnjih povjesničara historiografije. Autor ističe eurocentrizam kao veliku boljku povijesti historiografije i naglašava kulturnu interakciju "zapada" i "istoka".⁸

Georg Iggers bio je prvi bijelac primljen u afroameričko Phi Beta Sigma bratstvo zbog svog dugogodišnjeg zalaganja za ljudska prava, borbe protiv rasizma i segregacije. Pedesetih godina prošlog stoljeća radio je na Philander Smith Collegeu u Little Rocku (Arkansas) gdje se zalagao za obustavu segregacije crnaca i otvaranje javne knjižnice u Little Rocku svim ljudi-

2018.)

4 Georg G. Iggers, *Istorijska nauka u 20. veku: Kritički pregled u međunarodnom kontekstu*. Pogovor Mihaela Antolovića: Georg G. Iggers-istoričar historiografije (Beograd: Arhipelag, 2014), 163.

5 Polat Safi, "An Interview with Prof. Georg G. Iggers: *Every history can only present a partial reconstruction of the past*" *Kilavuz*, 52 (Prosinac 2014): 46.

6 Isto, 48.

7 Georg G. Iggers, *Istorijska nauka u 20. veku: Kritički pregled u međunarodnom kontekstu*. Pogovor Mihaela Antolovića: Georg G. Iggers-istoričar historiografije (Beograd: Arhipelag, 2014), 166.

8 Isto, 167.

ma. Suradivao je s NAACP-om (*National Association for Advancement of Colored People*). Bio je dugogodišnji profesor intelektualne historije na State University of New York u Buffalu (od 1965. do 2007. godine) čiji je i Professor Emeritus, a organizirao je i poticao razmjene njemačkih i američkih studenata tijekom Hladnog rata. Godine 1980. osnovao je Međunarodnu komisiju za historiju i teoriju historiografije kojom je predsjedavao od 1995. do 2000. godine. Dobitnik je Humboldtove nagrade, počasnog doktorata Richmond Universityja, Darmstadtstskog Technische Univesität i Philander Smith Collegea te brojnih drugih nagrada.⁹

Georg Iggers za sobom je ostavio ženu Wilmu i tri sina. Wilma (rođ. Abeles) je također izbjegla iz antisemitizmom zahvaćene Europe i nastavila život u Sjedinjenim Američkim Državama. Upoznali su se na studiju i vjenčali 1948. Shvaćajući pogubnost rasizma i nepravde zajedno su bili aktivni u borbi za crnačka i općeljudska prava. Zajednički život u burnim vremenima 20. stoljeća opisali su u memoarima 2002. pod nazivom *Zwei Seiten der Geschichte. Lebensbericht aus unruhigen Zeiten* (izdanje na engleskom jeziku objavljeno je 2006., *Two Lives in Uncertain Times: Facing the Challenges of the 20th Century as Scholars and Citizens*).¹⁰

Iggersova najrecentnija djela obilježava stremljenje ka sveobuhvatnom razmatranju svjetske historiografije i kritika postmodernizma - ne prihvaća ekstremni epistemološki relativizam kulturnog i jezičnog obrata. Njegova kritika postmodernizma možda je najbolje izrečena u razgovoru za *Pro Tempore*: "...identifikaciju povijesti s fikcijom ne mogu prihvatiti. Shvaćam koliko je složena percepcija stvarnosti, no u ovom trenutku vidim određeni smisao u konstruktivizmu, ali također vjerujem da je moguć razuman diskurs među povjesničarima, koji ne može sa sigurnošću utvrditi što je bilo, ali može pokazati što nije bilo i tako razlikovati povijest od propagande kojoj je tako često služila."¹¹ Iggers je svojim zalaganjem za jednakost i ljudski život te brojnim znanstvenim radovima i knjigama zadužio svijet. Zadaća nas koji nasljeđujemo njegovu ostavštinu je sjećati ga se i čitati njegova djela, a izdavanjem njegovih djela na hrvatskom jeziku približili bismo se tom zadatku. Hrvatski izdavači dosad nisu izdali nijedno Iggersovo djelo. Možda je sada vrijeme da se to učini.

9 University of Buffalo, <https://www.buffalo.edu/ubnow/working/obituaries.host.html/content/shared/university/news/ub-reporter-articles/briefs/2017/11/obit-georg-iggers.detail.html> (posjet 9. 2. 2018.)

10 Isto

11 "Razgovor. Georg G. Iggers", *Pro tempore: časopis studenata povijesti* 8-9 (2012): 417.

Pro tempore

Časopis studenata povijesti

Pro tempore

Časopis studenata povijesti, br. XIII

Zagreb, 2018.

Pro tempore

Časopis studenata povijesti

Godina XIII, broj 13, 2018.

Glavni i odgovorni urednik

Ivan Grkeš

Zamjenica glavnog urednika

Lucija Bakšić

Uredništvo

Mihaela Marić

Lucija Bakšić

Mario Katić

Igor Krnjeta

Urednici pripravnici

Andrija Banović

Matej Lisičić

Matea Altić

Marta Janković

Alen Obrazović

Saša Vuković

Lektura i korektura

Alina Jušić

Ema Maglić

Ema Botica

Tanja Jelinić

Karla Papeš

Mateja Papić

Borna Treska

Recenzenti

dr. sc. Zrinka Blažević

dr. sc. Estela Banov

dr. sc. Zrinka Nikolić Jakus

dr. sc. Nikica Gilić

dr. sc. Tomislav Galović

dr. sc. Hrvoje Gračanin

dr. sc. Emil Heršak

dr. sc. Branimir Janković

mr.sc. Vedran Obućina

dr. sc. Sanja Potkonjak

dr. sc. Martin Previšić

dr. sc. Marko Šarić

mr. sc. Filip Šimetin Šegvić

mr. sc. Nikola Tomašegović

Dizajn i priprema za tisak

Rene Jelenić

Prijevod s engleskog jezika

Alen Obrazović

Ema Bonifačić

Paula Fajt

Izdavač

Klub studenata povijesti –

ISHA ZAGREB

ISSN: 1334-8302

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti -

ISHA Zagreb (za: Redakcija *Pro tempore*)

Filozofski fakultet

Sveučilišta u Zagrebu

Ivana Lučića 3

10000 Zagreb

Email:

pt.urednistvo@gmail.com

Časopis je besplatan.

Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/pro-tempore>

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima izražavaju isključivo stavove autora i ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja uredništva i izdavača. Izdanje časopisa ostvareno je uz novčanu potporu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Kluba studenata povijest – ISHA Zagreb i Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta.